

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Овај листъ излази сваке недељѣ еданпутъ. Цена му е на годину 4, на половину 2 а на четвртъ године 1 ф.ор. съ поштариномъ.

Брой 6.

12. Фебруара.

1859.

Наука християнска и библична Историја

у народной школи.

(свршетакъ.)

Наука вѣре треба да се предае дѣци непосредно, дакле живимъ рѣчма а не изъ кнѣиге. Свака добра мати тай начинъ предаваня употребљава и успѣхъ рада таковогъ далеко е веѣй и очевиднѣи, него успѣхъ, кои е стара школа са своимъ ученѣмъ катихисѣса на паметь *) показати кадра была. Зашто небы дакле у овомъ погледу учительи матерама подражавали, и прва знаня о Богу и о закону, дѣци просто и природно безъ помоѣи кнѣиге у срдце и разумъ дѣчѣи уливали? Познато е да до Раѣевогъ времена у ербской ерархѣи небыаше катихисѣса, на инакъ еу тада наши стари баръ по варошима много болъ познавали и испуњавали законъ, и много веѣма за православну цркву одушевљѣни были, него мы што смо, ако и есмо сви учили на паметь одговоре изъ синодалнога катихисѣса. Нека овдѣ нитко непомисли, као да се е' тымъ побыя цѣна светой той кнѣизи; Боже сахрани одъ тога. Намѣра е наша само изреѣи и желити, да се у народной школи недаю учити правила катихисѣса на паметь. За ученѣ таково есу само текстови молитава, символа, зановѣдѣй и т. д. То предмете разяснити, толковати са животомъ црквенимъ

*) Овдѣ се разумева онако ученѣ гдѣ учитель зада дѣци одавдѣ додѣ, на ихъ сутра данъ слиша, алъ тако да онъ изъ кнѣиге пыта, а дѣца му на паметь одъ речи до речи одговараю.

www.univ.edu.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сношеніе довести, и о свему томе дѣцу испытивати, пакъ пазити да се тако владаю као што имъ наученый текстъ прописуе, то су послови учителѣви а не задаванѣ лекція и испытиванѣ с' книгомъ у руди.

Наука вѣре треба да забавля дѣчию снагу уображана, да имъ показуе примере за угледъ и подражанѣ. Добро е познато, да е снага уображана кодъ дѣце веома радена, яка и жива. Снага та потребуе раане за свой развитакъ, и то не ране обичне и свакидашнѣ, него изванредне и чудесне. Ал' башъ такову рану дае дѣци и свима людма света православна наша црква. Она дѣломъ учи да благочестіе не треба да буде само забава хладногъ разума, него по преимуѣству посао душе и срдца. Не сме дакле ни наука вере састояти се у мртвомъ знаню и изученю речій и кнѣига, него треба да буде украшена примѣрима, кои су дѣци мили, чудесни, подражанія достойни и за правило живота служеѣи.

Све то пакъ само се онда може постиѣи ако се наука вѣре на основу библичне повѣсти и у форми приповѣданя предае. Јоштъ су вселенскій учительи и светители црковни у четвртомъ и петомъ столећу особито препоручивали предаванѣ библичне Историје. У новіе време особито су педагоги и свештеници римски и протестантеки овај начинъ препоручивали. Па и кодъ насъ Србаля у прошломъ столећу и у првој десетини садашнѣи покойни и вигда незаборавлѣни директори Авраамъ Мразовиѣ и Стефанъ Вуяновски предаванѣ библичне Историје особито су препоручивали, а јоштъ имамо живыгъ сведока, кои съ умиленѣмъ и сузама благодарности сеѣаю се негдашнѣгъ ревностногъ свештеника сомборскогъ Атанасіа Зариѣа, кои е приповѣдаюѣи библичне Историје и толкуюѣи св. евангеліе

дѣци сомборской много добра у томъ мѣсту и у око-
лини посеѣо. *)

Заиста да су се сви наумудри и найпобожни Пе-
дагоги договорили да еписху наиболѣ за дѣцу припо-
вѣдке, небы были у станю ни издалека такове смысли-
ти и сачинити какве намъ свето писмо у своимъ исти-
нитымъ повѣстима дае. Самъ Богъ даровао е нама чи-
тавъ низъ приповѣдака, кое простотомъ своимъ и чу-
десномъ дражешћу млађана срдца к' себи привлаче и
поучаваю. Па и шта е друго цѣла библична повѣсть,
него повѣсть како е Богъ у разна времена и на разне
начине родъ човѣчій воспитавао, и воспитаваюћи довео
га до оне точке са кое е цѣломъ човѣчеству засіяло
сунце правде и просвете у Иисусу Христу спасителю
нашемъ.

Башъ збогъ тога што се библична повѣсть започинѣ
са дѣтннствомъ рода човѣчiega, а што Бога као бла-
гогъ, аа' и праведногъ отца людма показуе, заслужуе
она велику пажљивость воспитателѣву и право мѣсто
у школи. Много врло много предмета има у библичной
Исторii, кои премда се у сѣдой древности догодише,
и пакъ ближе стое к' животу дѣциемъ, него други су-
времени догађаи. Свое желѣ, свое надежде, па и свое
страсти види дѣте у библичнымъ приповѣдками най-
живльомъ боiомъ описане. Па што е iоштъ много ва-
жнiе, примѣре добродѣтельныхъ людiй еъ благослове-
нымъ послѣдицама добра, и примѣре порочныхъ са ужа-
енымъ често сасвимъ природнымъ казнима зла, пред-
ставля библична повѣсть дѣци на угледъ, а с' тымъ
испуњава главно условiе наочигледногъ предаваня. На-
последку и саме догматевѣре православне немогу дѣца

*) Атанасiн Зарiѣ негда быо е учитель, свештеникъ и катихетъ
у Сомбору. Споменъ пѣговыхъ рѣдкихъ врлина а особито по-
божности, любви к' цркви, школи, и дѣци и садъ iоштъ жи-
ви у Сомбору, премда е онъ iоштъ 1830 год. умро. (Сравни
срб. Лѣтописъ 1833. часть трећу).

www.УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 другіе схватити, ванъ ако имъ се на историчномъ осно-
 ву предаю Тако н. пр. бадава ће учитель говорити и
 доказивати догматъ о св. троици у научномъ виду, аљ
 нека имъ найпре приповѣда повѣсть о крштеноу хри-
 стовомъ, некъ имъ юштъ покрай тога покаже икону бо-
 гооявленія, пакъ ће постићи на ма што е желио.

Само и овдѣ има се учитель старати да библичне
 повѣсти дѣци живимъ рѣчма приповѣда, а не да ихъ
 изъ кнѣиге предъ дѣцомъ чита.

Библичне повѣсти забавляю снагу уображания и
 даю прилике къ подражаваню и употребленю наученога.
 Дѣлна земля, у којой су се догађај библични сбыли;
 древностъ времена, странна клима и странски произ-
 води непознатога поднебія, преестествено саобраћенѣ
 Бога с' людма, анђелска служба; знамена, чудеса и ю-
 начка дѣла, — све то силно дѣйствуе на дѣчїе уобра-
 жанѣ, и религіозне истине, које се изъ библичныхъ при-
 повѣдкѣй изводе, на быле оне догматичногъ иљ мо-
 ралногъ садржая мораю остати у души дѣтиньой не-
 изгладимо уписане. Покрай тога врло многе повѣсти
 садрже у себи башъ примѣре дѣчїега жавота, као по-
 вѣсть о Авелу и Каину, о Исаку, о Исаку и Якову, о
 Јосифу, о Самуилу и сыновима Иліевимъ, о Товіа, о
 Данилу и три отрока и напоследку о Исусу кадъ е
 одъ дванаестъ година быо. Повѣсти изъ новога завѣта
 даю сгодау прилику за изясненіе црквенога жавота,
 црквеныхъ обрета и праздника, а то е башъ за дѣцу
 найглавнїа и наймужднїа стваръ, то е згода удешена
 на то да дѣца цркву омилую, коя ће имъ после вечита
 наставница быти.

Нѣки мысле да библичну Историю само псалтирцима
 предавати треба, аљ ово мнѣніе нїе добро. Библичне
 повѣсти много су старіе и прече одъ читаня. Далекое су
 пре люди Божїа откровенїа еданъ другомъ устмено
 сирѣобштавали и знали были, него што е писанѣ и чи-

танъ изнађено. Чимъ дакле дѣца у школу пођу, одма имъ треба најглавнѣе библичне приповѣдке, држећи се историчногъ реда, приповѣдати, а нечекати на то докъ науче читати. Слушанъ и приповѣданъ есу дѣцие најмилије забаве. Тымъ ће се дѣци школа омилати и земнымъ раемъ учинити; тымъ ће се дѣца многоме добру привикнути; тымъ ће вайвыше и најлакше науку вѣре изучити и за правило живота узети ю; тымъ ће напоследку лакостъ и способностъ к' изученю другихъ предмета задобыти. С' пунымъ правомъ дакле радовати се можемо, што е одређено да се најглавнѣе библичне приповѣдке већъ у првомъ основномъ разреду уче; да се те у другомъ разреду обширнѣе приповѣде, а у трећемъ да се цео старый и новый завѣтъ — у koliko е за дѣцу нужно — изучи. Наученъ библичныхъ приповѣдака а с' тымъ и науке христіянске снажно се подпомаже лѣпымъ иконама. Кодъ насъ бы учитель могао сваке суботе после вечерня дѣцу у цркви задржати на имъ ту показати икону престолну ил' целиваћу, коя представя оно што су дѣца те неделѣ у школи слушала, ил' онай празникъ кои око тога времена енада. Наше старе манастирске цркве цуне су на видовима измолотваныхъ догађая изъ старогъ завѣта, и изображенія одъ еванђелскихъ притчій. Требало бы по момъ мнѣнію да се одъ стране духовне власти вресоручи нашимъ црквенымъ обштинама, да свака коя може, сву цркву тако измолотвати даде; тако е и у другимъ предѣлима православія обичай.

Обште е припознато и најглавнѣе правило, когъ се учитель има држати: „Приправи се за свако предаванъ!“ Тогъ прازیла особито строго дужанъ ее учитель у погледу на предаванъ науке христіянске држати. И пошто се најпре савѣтно свако ютро за предаванъ приуготовію, добро е іоштъ да онъ самъ себе запыта: Зашто и нашто љу я садъ дѣци приповѣдку ка-

зивати? — Да л' ће мое приповѣданѣ само на забаву дѣчию служити, или за неку другу выешу цѣль? — Заиста ученѣ вѣре, утврђенѣ у добродѣтельномъ животу, то е права цѣль збогъ кое се наука христiјанска у школи предае. Ту дакле цѣль имајмо свагда предѣ очима.

Учителѣ, кои строго на ову најсветию дужность пазили буду, брзо ће увидити велику користь, што изъ таковогъ ученя науке христiјанске проистиче, и омили ће се и нѣма и дѣци ова наука највећма. Ако покрај тога јоштѣ дѣца у школи одма прве године науче појати, и ако по упутству учителѣвомъ научене молитве, пѣсме, света изреченiя, и приповѣдке и кодѣ куће родителѣма сваки данѣ казивала буду: то ће одтуда спасенiе не само за млађаный нараштай, него и за родителѣ произићи. Добри су наши люди а были бы и јоштѣ болѣи, да само штогодѣ выше о своме закону знаду, — алѣ досадѣ нажалостѣ неимадоше прилике то гдѣ чути. Нека имѣ дакле садѣ собствена дѣца нѣмова божiе речiи казую, кадѣ нитко други неће па нека се и ту испуни оно пророчетво: Изъ устѣ младецеъ и сущихъ совершилѣ вси хвалу.

Јоштѣ една лекцiя изъ географiе.

Европа.

(Свршетагъ.)

Жителѣи Европе снадаю готово сви у кавкаско илѣ бело колено люди. Сви су и теломѣ лепши и душевно и умно далеко већма изображени и просвећени нежелѣ жителѣи остали крава света. Уврокѣ е томѣ, кое сгоднo положенѣ землѣ, на среди између остали гдѣ е саобраштай највећи и најлакши, — кое клима землѣ ни врела ни ладна, већ средня, коя е по изображенѣ людско најудеснија; алѣ

најглавнии е узрокъ християнство, кое су ови жители ве-
номъ страномъ и пре више стотина година примили, а съ
нѣмъ снагу и благословъ за изображенъ.

Најглавниа стваръ, којомъ се народи еданъ одъ дру-
гогъ разликую, езикъ е. Европски народи говоре различнимъ
езицима, алъ разлике нису свудъ еднаке, има више езика,
кои се познаю да су едногогъ порекла. Тако су на югу и за-
паду Европе Италијани, Французи, Шпаньолци и Португалци,
и къ њима припадајући Власи, што сви сроднимъ езицима
говоре, кои су одъ староримскогъ илъ латинскогъ изашли,
зато се и зову латински народи. Има ихъ свега преко
70. милиона люди.

Сви жители држава немачки, еданъ део Швајцарске и
Аустрије, после Белгијанци, Холандези, Денемарчани, Швеђа-
ни и Норвежани говоре сроднимъ езицима немачкимъ, и ови
се зову немачки народи. Живе у среди Европе и запа-
досеверу. Има ихъ преко 60 милиона.

Енглески е езикъ смеса одъ латинскогъ и немач-
когъ.

Жители рускогъ царства, и већа часть аустрискогъ
и турскога, као и нека часть прайске, говоре сроднимъ ези-
цима, и ово се зову славенски народи, као Руси, По-
ляци, Чеси, Словаки, на северу, Словенци, Хрвати, Срби и
Бугари на југоистоку. Има ихъ преко 80 милиона.

Особити су езици у Европи: маџарски, турски и грч-
ки, кои самце стое.

Одъ сви жители Европе четврте-пете части християни
су, а остало су муамедовци и Чивути.

Християни неснадаю сви къ одной цркви, него су на три
поделѣни, римску, протестантску и православну.

Римској цркви припадаю латински народи, алъ и си-
ланъ Немацъ и Славенинъ: Италијани, Шпаньолци, Порту-
галци, Французи, Белгијанци, Ирландези, јужни Немци као Ба-
ерци и т. д., већа часть Аустријанаца, многи Швајцарци, и
Поляци. Сви стое подъ едномъ врховномъ главомъ римпа-
номъ.

Протестантской цркви припадаю нйвише немачки народи, Швеѣани, Норвежани, Денемарчани, Холандези, Енглези, аль и нека часть латински народа, Швайцераца и Француза, Чеха и пр. и млоги Маѣари.

Православной цркви спадаю све славенски народи, и нешто латински и Грци. Сви Руси, и сви Срби, сви Власи и Грци, и стое подъ своимъ патриарсима.

Муамеданскомъ вероисповеданию спадаю само Турци, а чивутскомъ само Чивути.

Кое се све реке уливаю у црно море? у ядранско? у средиземно? у атлантски океанъ? у северно и источно, у ледено море, оди и покажи? Кое су найглавниѣ планине? Кое су Карпатске, Балканске, где су Пиренейске, Апенинске, Алписке? Кое су четиръ европска царства, покажи границе? покажи латинске народе и нѣине државе? немачке народе? славенске народе? Кое су найглавниѣ полуострова? острова? мореузови? мора? езера?

Преводъ молитави и главныхъ пѣсана на божественной литургіи (Продужень.)

III.

Пѣсма Херувимска — Сочиненіе цара Юстина. —

Ми кои херрувиме тайно представлямо, и животвореѣой троици трисвету песму пѣвамо, свако садъ земельско старанѣ — за овай животъ — отложимо.

Да цара свію прихватимо, кобга анѣлски редови — *чини, редови, чеше*, — невидльиво на копляма носе. *)

Споменъ о великомъ входу.

Благодчастивый — *побожный* — и Христа любейій родъ христіанскій, да помене Бог у царству сво-

*) На копляма носити или дориносими, значи у триумфу носити.

ме. — Основатель и приложникъ овога светога храма. — И све васъ православне Христяне, да помне господь Богъ у царству своеме, свагда и садъ и у векъ и до века.

Прошенія после великогъ входа.

Испунимо — *доунимо* — молитву нашу ко господу.

За предложене честне даре господу помолимо се.

За овай светый храмъ, и за све оне, кои вѣромъ, побожношѣу, и страхомъ божимъ долазе у нѣга господу помолимо се.

Да се избавимо одъ сваке туге гнѣва и нужде господу помолимо се.

Заклони, спаси, помилуй и сохрани насъ Боже твоимъ милосѣу.

Да намъ данъ овай савршенъ, светъ, миранъ, и безгрѣшанъ буде, у господа — *кодъ господа* — просимо!

Анѣла мирна, вѣрна, наставника, хранителя душа' и телеса' нашихъ у господа просимо!

Прощеня и оставленя грехова и слабостей нашихъ у господа просимо!

Све што е добро и полезно за наше душе, и мира свету у господа просимо!

Да бы остало време живота нашегъ, у миру и у покояню довршити могли у господа просимо!

Христіанскій край живота нашегъ, безъ болова непостиданъ, миранъ; и добаръ одговоръ на страшноме суду христовомъ, просимо!

Пресвету, пречисту, преблагословену, славному госпоѣу нашу Богородицу, и свагдашню дѣву Марію, и све свете споменувши, сами себе и еданъ другогъ, и савъ животь нашъ Христу Боту предаймо.

Узгласъ. Подашливошѣу единородногъ сына твога, съ коимъ си благословенъ са пресветимъ и животворѣимъ твоимъ духомъ, садъ и у векъ и до века.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Молитве пре освећења частнихъ дарова.

Любимо еданъ другогъ да едно миелено признамо: Оца и сына и св. духа, троицу единосущтну и нераздѣлну.

Врата! Врата! пазимо мудро. *)

Вѣруемъ у едного Бога отца вседржителя творца неба и землѣ, и свега што се види и невиди. И у едного господа Исуса Христа, сына Божія, единороднога, одъ отца пређе свиу векова рођенога. Светлостъ одъ светлости, Бога истинита одъ Бога истинитога рођена, а не створена, едносущтна отцу, коимъ све постаде, кои е зарадъ насъ людій и ради нашегъ спасенія сишао се съ неба и воплотіо се одъ духа светого и Маріе дѣве, и човекомъ постао. Кои е распетъ быо за насъ при понтинскомъ Пилату, и страдао и саранѣнъ быо. И кои е ускрсао у трећій данъ по писаніама. И кои е узишао на небо, и сѣди е десне стране отца. И кои ће опетъ доћи судити живима и мртвима, коєга царству неће бити края.

И у духа светого господа животворећега, кои одъ отца исходи, кои се са отцемъ и сыномъ еднако прославля и слави, кои е говорио преко пророка. — *Вѣруемъ* — у одну свету саборну и апостолску цркву, признаемъ едно крштенѣ у оставленѣ грехова. Чекамъ ускренуће мртвыхъ и животъ будућега вѣка.

Станимо лепо — *добрѣ значи овде: лепо пристойно* — станимо са страхомъ, пазимо да светый приносъ у миру принесемо.

Милостъ мира, жертву хвале.

Благодатъ господа нашегъ Исуса Христа, и любовъ Бога и отца и заедница св. духа, буди са свима вама.

*) Значи: отворимо врата срца нашегъ да бы истинно вѣру свету признати могли.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

И са духомъ твоимъ.

Горе имаймо срца!

Имамо ка господу — *разумева се управљна срца.* —

Благодаримо господа!

Достојно и праведно в кланјати се *) отцу и сыну и св. духу, тройци единосущной, и нераздълной.

Светъ, светъ, светъ е господъ саваотъ, пуно е небо и земля славе твоє, осанна у висини, благословенъ кой долази у име господнѣ, осана**) у висини.

Тебе поємо, тебе благосилямо — *славимо* — теби захвалюємо госпoде, и молимо ти се боже нашъ.

(Продужиће се.)

Неколико примера за рачунъ,

1. Еданъ средњи конь треба у радњи данъ 8 фун. зоби, 8 фун. сламе и 10 фун. сена на данъ; а у нерадњи данъ, баръ 6 фунти зоби, 6 фун. сламе и 8 фун. сена. Колико требашъ ти зоби, сена и сламе на годину, да твоя два коня изранишъ? Метни да е по год. раднѣ, а по нераднѣ; иль $3\frac{3}{4}$ год. раднѣ а $1\frac{1}{4}$ нерад.

2. Една музара крава дае едно на друго две оке млека на данъ, колико е то на годину?

Една олба млека кошта едно на друго 10. новаца колико се добие за све млеко?

У млеку е 140|0. скорупа; а една ока скорупа дае $2\frac{2}{3}$ фун. масла; колико ће одъ свегъ млека однасти масла? 1. фун. масла кошта 50. нов. колико ће извети све масло?

Одъ 33. оке млека добие се 12 фун. сира, колико изађе на годину сира? И кадъ треба да се за сиръ баръ 10.0|0. више добие, негъ за голо млеко, пошто мора 1 фун. сира доћи? Алъ сиръ докъ сазре, нестане га по 20.0|0. пошто се мора онда продавати, да се новци неизгубе, кой су за млеко могли добивени бити?

3. Една лошия овца дае до 2 фун. вуне, а боля дае $2.1\frac{1}{2}$ и 3 фун. Ти имашъ 150. оваца, и добиешъ едно на друго одъ сваке по

*) Прослављати молити се.

**) Значи спасение, а то е био ускликъ радости кодъ Еврея, као н. пр. кодъ насъ: слава!

2. $1\frac{1}{4}$ фун. вуне, колико ћешъ добити свега вуне? И продашъ е 1 фун. за 110 новч. колико ћешъ добити за сву вуну?

4. С' коньима можешъ плитко ораюћи 2. ютра, среднѣ ораюћи $1\frac{1}{2}$. а дубль ораюћи 1. ютро на данъ узорати; колико дана требуешъ, да с' еднимъ плугомъ твои 16. ютара среднѣ ораюћи изорешъ? А са колико би плугова могло то све за 1. 2. 4. дана свршити?

5. С' воловима може се плитко ораюћи $1\frac{3}{4}$. ютра, среднѣ ораюћи $1\frac{1}{4}$. а дубль ораюћи $\frac{3}{4}$. ютра на данъ узорати; колико ти требашъ плугова, да твои 12. ютара у еданъ данъ дубль узорешъ, да с' еднимъ плугомъ то свршишъ?

6. На една обична кола стане 10-15. центи ђубрета; а на 1. ютро узимљ се за лако нађубренъ 70. центи, за среднѣ 100. центи, а за ваљно нађубренъ 160. цен. колико ће ти требати цен. ђубрета, да твои 12. ютара среднѣ нађубришъ? И будући да неможешъ на данъ више негъ 5. пута извести, колико ћешъ требати да то све с' еднимъ подвозомъ свршишъ? а у колико би дана могао са два илъ 3. подвоза свршити?

7. Аренда за 1. ютро плаћа се 8. 12. до 16. фор. а на ютру роди 8. 12. до 16. мерова жита, и продае се меровъ по 2. 3. до 4. фор. У коликомъ е добитку онај, што подъ аренду узимљ?

8. Ти си узео едну ливаду одъ три и $\frac{1}{2}$ ютр. подъ аренду, и платио си 15. фор. одъ ютра, а добио си 10. кола сена, свака кола одъ 10. центи. и продао си 5. кола по 10. фор. а 5. кола по 15. фор. колико си добио на уложене новце?

9. Една сеница (тица) поѣде на данъ до 10,000. яя одъ лептирова, кадъ ихъ нађе; колико ихъ поѣде за 6 месеци? Рачуна се да 2,000. гусеница (одъ 2,000. яя) едну воћку сасвимъ поѣду и упропасте; колико дрва спасе една сеница? А колико дрва спасу нѣи 50. илъ 100. сеница, што около едногъ села живе и чуваю га? Толико е дакле свака сеница вредна, и толико е чувати треба.

10. Една совуляга поѣде едно на друго по 8. до 10. мишева уедаредъ, колико ихъ поѣде за 1. месецъ дана, а колико за $\frac{1}{2}$. год. за 1. год.? Толико вреди. А да одъ колике су користи нѣи 10. и више, што се около свакогъ села као чувари находе?

Светый Мартинъ милостивый

(Види в рологъ мѣсяць февраля, данъ 13.).

Светый Мартинъ живіе е у треѣмъ после Христа столефу. Онъ быаше родомъ изъ оне землѣ, коя лежи межу Дравомъ и Дунавомъ и зваше се Панонія. По дужности войникъ бѣше онъ веранъ, храбаръ али уедно и молостивъ; вѣра Христова была му е позната и онъ е у нъой воспитанъ быо, али се іоштъ ніе быо крстію. Едномъ, кадъ му е 20 година было, на якой студени путоваше Мартинъ са друга два войника у нѣкїй градъ. Сва троїца бяху на коньї и имаѣяху на себи зимно одѣло. Кодъ градскихъ врата сѣдіо е просїякъ и молю да му се удѣли. Проѣ еданъ коняникъ, и несмилуе се на бѣдногъ одъ зиме дркѣуѣегъ просїяка; проѣ е другїй, алъ му ништ' не удѣли. Мартинъ све то види па му се разжали, онъ заустави свога коня и рекне просїяку: „Брате драгїй! Новца немамъ да ти удѣлимъ, ал' ти с' мало новца небы ни могао у овай паръ помоѣи; него ево ти пола моее кабанице я ти ю у име Божїе даемъ, да се нъоме одъ луте ове зиме сачувашь!“ С' тымъ извади мачъ, пресече с' нымъ свою кабаницу на поле и просїяку даде едну полу, а с' другомъ се заогрне па оде своимъ путемъ. Люди, видеѣи га тако заогрнута ругаху му се на очигледъ, али Мартинъ зато и немари, него се радуе, што е ближнѣмъ своемъ помоѣи могао.

Ту ноѣ яви се Мартину у сну самъ преблагїй Христосъ Спаситель заогрнутъ у ону кабаницу што е Мартинъ просїяку удѣлю, и окруженъ са многимъ анѣлима. И Спаситель му овако проговори: Мартине, ты іоштъ ниси ни крштенъ, но само оглашенъ, па си ме опетъ синоѣ овомъ ризомъ оденуо. И зато ѣу ти я дати овога света славу земальску, а онога царство небесно.

Мартинъ тргне се одъ сна, прими свето крштењѣ у име Отца, и Сына и светога Духа. Онъ беше цѣлога живота милостивъ. *)

Изконао благо!

Некій тежакъ, кои имаѣаше шесторо дѣце, оруѣи свою нъивицу говораше у себи: Тко ће мою сирочадъ ранили ако я умремъ; кадъ в ето мени живомъ тешко све куѣне трошкове намиривати.

У тай махъ, кадъ в онъ тако самъ у себи говоріо, звекне раоникъ и конѣи застану. Ратаръ нашъ хтеде раоникъ извуѣи, ал' с њимъ заедно извади гвозденъ ковчежиѣ. Зачуѣенъ отвори га и наѣе унутри пуно златица. Весео и радостанъ хтеде се одма куѣи вратити, ал' се сети свое туге, и бриге кою мало часъ рѣчма описао бѣше, и пунъ увѣреня да в наѣено злато даръ Божіи; клекне на колѣна, и с' склоплѣнымъ рукама а подигнутымъ к'небу очима, овако се Богу помолн: Боже благій! кои одѣвашъ польско цвѣѣе, и кои рану даешъ врановимъ птенцима, хвала ти на овомъ великомъ дару, кога ми твоя штедра десница даде, ако и нисамъ достаянъ толике твое милости."

После ове молитве устане тежакъ и поѣе куѣи носеѣи са собомъ и наѣеный ковчежиѣ съ златомъ. У путу стане мыслити: „Боже мой! ко в тай ковчежиѣ у земљу закопао! — Знати треба да в онъ нъиву на којој в мало часъ орао, недавно куѣио быо одъ свога сусѣда, кои в збогъ ленъости и пїянства пропао, а отаць овога сусѣда быо в богатъ човѣкъ, на

*) Ово може служити као изясненіе предмета на броју 60 у нашой првой езыкосл. читанки, кога в насловъ: Три коняника. У прологу выше пута написано в житіе светога Мартина, а имено у колико се сеѣамъ, 13. фебруара. Ово в ради умирения оныхъ нашихъ учителя, кои држаху, да се тай светій само у римской цркви слави. —

е у ратно доба напрасно умро. — Тайный некій гласъ изъ унутренности срдца проговори нашемъ ратару: по своей прилици е тай богатый човѣкъ овай ковчежиѣ и у нѣму сву свою стечевину на нъиви закопао, да ю ту одъ ватре и одъ неприятеля сачува. Дакле ние то благо твое, него твогъ сиромашногъ сусѣда. Побуѣнъ овимъ унутренимъ гласомъ врати се своме сусѣду, метне ковчежиѣ на столъ е' рѣчма: Драгій брате, я самъ твою землю купио, ал' нисамъ купио и ово злато, кое е было у земли закопао. Ево, узми га, оно е твое! Сусѣдъ бѣше одъ радости изванъ себе кадъ то-лико злато види, онъ загрли ратара и е' сузама рекне му: Обоици намъ може то благо задоста бити. Дай, да га подѣлимо, па е съ тымъ и мени и теби поможено. —

Родители.

Поштуй оца твогъ и матеръ твою да ти благо буде и да дугољтанъ будешъ на земљи.

Когодъ небровна она добра заборавити уме, што му родители чине, нитковъ е и неблагоприятникъ, и кадгодъ буде зло ће скончати. Родители су намъ живодавци, они су поднора младости, одразнители, чувари и воспитатели, они су намъ први и найвећи приятельи и помоћници у нуждама и невољама; они се брину и муче, да насъ здраве и срећне виде; пакъ ко нѣ непочитуе, Божие заповѣди гази и Божию волю.

Оћетели да знате колико валя родителъ почитовати, узмите примеръ на Даму Нетиноме сину.

Дамова мати несретнимъ некимъ случајомъ помете памећу, и почне га у томъ станю често злоставити, грдећи га и уда-рајући башъ онда кадъ онъ у друштвама сеѣане; алъ добромъ овоме сину ни една едина грдна речъ противу матере преко уста не изаѣе, до само „немой мати, мати буди добра, ти си ме увекъ волела“ —

Бдаредъ се изгуби са првосвештеничке одежде драгъ ка-мень еданъ, а свештеници знајући да има у Дама еданъ врло лепъ драгъ камень, дођу к' нѣму и понуде му многе новце за тай камень. Дамъ пристанеи поѣе усобу да имъ изнесе камень; алъ улазећи, спази да му отацъ спава, пакъ се одма врати и

лагано врата за собомъ притвораюћи яви, да имъ за садъ камена дати неможе, ма да толике новце за нѣга добива, еръ отацъ спава, и онъ му нипошто није сна кварити радъ. Свештеници мишляше, да се Дамъ само за то на санъ очинъ изговара, што е радъ да му јошъ више за каменъ понуде, и обећаю му јошъ више. „Не — одговори имъ Дамъ — я немогу санъ оцу мом кварити ни за свегъ света благо.“ И свештеници мораше причекати, докъ се Нетина самъ непробуди, и онда имъ Дамъ изнесе каменъ, и кадъ имъ га предаде пруже му они онолико новаца, колико му у други махъ обећали бияше, алъ онъ некте примити говорећи: „Нисамъ радъ да мою радость, любовь вами чинећи, окалямъ; дайте само оно што сте у први махъ обећали, я љу задоволянъ бити.“ Они му дадоше и благословише га.

Дамъ е язичникъ био, пакъ кадъ и язичникъ тако учинити уме да шта треба да чинимо ми, кои смо светимъ закономъ Божиимъ родителъ наше почитовати дужни.

Д о п и с и.

Изъ *Сусека* се явля како е и тамо данъ Просвѣтителя нашегъ св. Саве светчано прослављѣнъ. Послѣ службе божие и освећиваня водиче у школи био е обѣдъ, на коме су свештеници, учители и обштински поглавари заедно били. Колачъ е сѣченъ. Томъ приликомъ дао е на школу Јованъ Дејановићъ 6 фор. ер. други су давали колико су могли и тако е скупљѣно у новцу 20 фор. а у житу 10 мерова. Све е то на школу дано. — Кућа наша школека служи на честь нашой обштини — еръ лѣпше и бољъ рѣдко да ће у комъ селу бити.

(Упразиѣно учительско мѣсто.)

 У Франъву (у Банату, бечейскомъ срезу) тражи се учитель. Стециште е до 12. Марта по римск. годишња е плата: 210 фор. 34. мерова жита, 14. мерова ечма, 2 фата дрва, 4 фата сламе, 1/2. цента соли, 30 фунти свећа, угоено свинче, и окромъ овога, 4 ланца ораће земљѣ и квартирѣ. —